

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Vi måste bli bättre på konfliktprevention

Pirjatanniemi, Elina

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 31/05/2022

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Pirjatanniemi, E. (2022). Vi måste bli bättre på konfliktprevention. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023020926415>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Vintersolen känns varm mot ansiktet. Jag lyssnar på den främmande ljudmiljön. Lugnet faller på plats. Jag har kommit fram till universitetet i Pretoria.

Global Campus of Human Rights, det globala människorättscampuset, samlas den här veckan i Sydafrika för att ha en konferens om internflyktingar. Det globala nätverket består av över hundra universitet som alla erbjuder specialisering i mänskliga rättigheter och demokratisering. Åbo Akademi är en av de grundande medlemmarna av Global Campus.

Konferensens inledningsanförande hölls av Cecilia Jimenez Damary som är Förenta nationernas specialrapportör för internflyktingar. Hennes mandat omfattar sådana tvångsförflyttade människor, som har tvingats lämna sina hem utan att ändå vara tvungna att fly till ett annat land. Orsakerna till tvångsförflyttningar varierar. Det kan handla om väpnade konflikter eller andra våldsamheter, naturkatastrofer eller stora infrastrukturprojekt.

Jimenez Damary hade många hälsningar till oss och två av dem vill jag upprepa även här. För det första måste vi bli bättre på konfliktprevention, eftersom konflikterna är en central orsak till att människor flyr. Därutöver måste vi inse att klimatförändringen i framtiden kommer att tvinga mer människor på flykt. Dessa tydliga budskap lyftes fram även av många andra talare under konferensen.

Våldsamma konflikter är en plåga som alltid har följt mänskligheten. Det krävs särskild optimism och envishet för att tro på att fred slutligen vinner. Det är mycket lättare att falla i pessimism. Vi ska dock inte glömma president Ahtisaaris berömda slogan: alla konflikter kan lösas. Det sker förstås inte i en handvändning och inte utan hårt arbete. Konflikter har vanligen uppstått på grund av komplexa skäl och därmed finns det sällan enkla lösningar till dem.

Medan vi söker lösningarna måste vi visa solidaritet mot de människor som flyr undan de pågående destruktiva konflikterna. Europeiska unionens respons gentemot Ukraina har fått mycket beröm under konferensen. Det presenteras som ett gott exempel på hur stater tillsammans kan hantera en akut och svår flyktingkris. Samtidigt riktas det kritik mot selektiviteten i de europeiska åtgärderna. Situationen i Ukraina är allvarlig, men så är också läget i Afghanistan, Eritrea, Sudan och Kongo, för att nämna några exempel. Oron är stor att vi håller på att skapa en flyktingregim som inkluderar en del och avvisar en del andra.

Klimatförändringens effekter i fråga om tvångsförflyttningar har varit med i forskarnas diskussioner redan en längre tid. Nu verkar det uppenbart att frågan dessvärre är här för att stanna. Klimatflyktingar är en verklighet som staterna måste bli beredda på. Det förutsätter att vi uppdaterar vår uppfattning om vad en flykting är, vilket inte kommer att bli lätt i den migrationsfientliga atmosfär som råder i världen.

Att omdefiniera flyktingbegreppet för att omsluta även klimatrelaterade flyktingar kommer att bli en hård nöt för staterna. De är ju inte intresserade av att utvidga gruppen som ska erbjudas skydd. Klimatflyktingskap innebär också en hel del juridiska utmaningar. Hur kan vi avgöra att en person uttryckligen flyr på grund av klimatrelaterade orsaker? Flyktingregimen utgår från att människor behöver skydd, men exakt när aktualiseras skyddsbehovet hos klimatflyktingarna?

Jag misstänker att vi inte kommer att lösa framtidens flyktingproblem genom mer nyanserade juridiska skyddskategorier. Vi behöver radikalt nytänkande kring människans livsvillkor på

vår gemensamma planet, vilket innebär att vi lär oss att se mobiliteten som någonting oundvikligt. Lyckas vi inte med det, kommer vi i värsta fall att bevittna en uppkomst av nya, klimatrelaterade konflikter.

Elina Pirjatanniemi är professor i folkrätt och föreståndare för Institutet för mänskliga rättigheter vid Åbo Akademi